

Wiosna ludów w Europie - cz. III - Rewolucja w państwach niemieckich

Rewolucja w państwach niemieckich

Jedną z głównych przyczyn rewolucji w państwach niemieckich był kryzys rzemiosła. Zła sytuacja rzemieślników i rękodzielników, w okresie kryzysu 1846-47 stała się szczególnie ciężka, gdyż wzrosły koszty utrzymania, a liczba klientów zmalała. Dlatego w latach 1846-48 w Niemczech elementem najbardziej rozgorzonym i rewolucyjnym byli rzemieślnicy, drobni majstrowie i czeladnicy, a nie miejski proletariatus. Drugim kluczowym czynnikiem wpływającym na wybuch rewolucji w państwach niemieckich był nieurodzaj i głód w skutek, którego chłopcy wędrowali do miast w poszukiwaniu pracy i chleba, powiększając liczbę głodującego miejskiego plebsu. Niepokojąca była sytuacja w przeludnionych wsiach południowo-zachodnich Niemiec. Obawiano się tam wybuchu rewolucji agrarnej. Wzburzenie mas ludowych zmusiło burżuazję do energiczniejszego działania, jeśli nie chciała ona utracić wpływu na bieg wydarzeń. Chłopi początkowo byli siłą napędową burżuazyjnej rewolucji. Jednym z kluczowych powodów rewolucyjnego wybuchu były tendencje zjednoczeniowe występujące wśród wielu rozproszonych niemieckich państewach.

Początki rewolucji w państwach niemieckich sięgają 1847 roku, gdy w południowo-niemieckich państwach przybrały na sile antyfeudalne wystąpienia chłopskie. W I połowie marca władcy Badenii, Wirtembergii, Hessen-Darmstadt, Nassau i Bawarii powołali rządy złożone z liberałów oraz zgodzili się na konstytucję i na niektóre liberalne prawa. Miało to spowodować uspokojenie rewolucyjnych nastrojów. W tym samym czasie Rada Związku Niemieckiego postanowiła zwołać 31 III 1848 r. w Frankfurcie nad Menem tymczasowy parlament narodowy. W tym czasie w Prusach, będących najpotężniejszym państwem niemieckim, sytuacja zaostrzała się coraz bardziej. Król pruski zgodził się na zniesienie cenzury prasy i zwołanie parlamentu. Jednak 18 III 1848 r. w Berlinie miały miejsce starcia opozycjonistów z wojskiem. Fryderyk Wilhelm IV pod wpływem prośb delegacji miasta, zgodził się na wycofanie wojska z Berlina pod warunkiem usunięcia barykad i przywrócenia spokoju w mieście. Władzę przejęli liberałowie, którzy jednak nie zdecydowali się na radykalne zmiany obawiając się rewolucji społecznej.

18 V 1848 r. rozpoczął swoją działalność ogólnokrajowy Parlament Frankfurcki. Powołał on rząd państwa niemieckiego i w tym samym miesiącu uchwalił konstytucję. Koronę cesarską oferowano królowi pruskiemu, który jednak odmówił jej przyjęcia (nie chciał dostać jej z rąk ludu). Jednak w związku z odzyskiwaniem sił przez reakcjonistów parlament nie odegrał wielkiej roli. W Prusach Fryderyk Wilhelm IV pod koniec 1848 roku rozwiązał parlament pruski oraz oktrojował (nadał) nową konstytucję, w której z powodu obawy przed rewolucją król robił kilka nieznacznych ustępstw na rzecz burżuazji. Sytuacja na terenie całych Niemiec uspokoiła się głównie z powodu poprawy sytuacji gospodarczej (uspokojenie chłopstwa). W 1849 roku właściwie we wszystkich państwach niemieckich do władzy powrócili dawni monarchowie, czyniąc jednak pewne ustępstwa na rzecz burżuazji. W tym roku rozwiązany został także parlament frankfurcki. Przekreśliło to próby oddolnego zjednoczenia Niemiec. Wydarzenia te wzmocniły z kolei dominującą pozycję Prus, które weszły na szybką drogę do zjednoczenia Niemiec.